

Ekonomipriset 2017

Kungl. Vetenskapsakademien har beslutat utdela Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2017 till

Richard H. Thaler

University of Chicago, IL, USA

”för hans bidrag till beteendekonomi”

Att integrera ekonomi med psykologi

Richard H. Thaler har utvecklat analysen av ekonomiskt beslutsfattande med psykologiskt välgrundade antaganden. Genom att undersöka konsekvenserna av *begränsad rationalitet*, *sociala preferenser* och *bristande självkontroll* har han visat hur dessa mänskliga karaktärsdrag styr såväl individuella beslut som utfall på marknader på ett förutsägbart sätt.

Begränsad rationalitet: Thaler utvecklade teorin för *mental bokföring*, som förklarar hur människor förenklar finansiella beslut genom att skapa separata konton i sitt medvetande; och baserar varje enskilt beslut på dess effekt inom ett av dessa konton snarare än dess effekt på hela förmögenheten. Han visade också hur så kallad förlustaversion kan förklara varför vi värderar samma föremål betydligt högre när vi äger det än när vi inte gör det, ett fenomen som Thaler döpte till ägandeeffekten. Thaler är en av grundarna av forskningsområdet *beteendefinans*, som studerar hur kognitiva begränsningar hos investerare påverkar finansiella marknader.

Sociala preferenser: På detta område har Thalers teoretiska och experimentella forskning om *rättvisa* varit inflytelserik. Han visade hur konsumenternas känsla för rättvisa kan få företag att avstå från att höja sina priser i tider av ökande efterfrågan, men inte i tider av ökande kostnader. Tillsammans med 2002 års ekonomipristagare Daniel Kahneman och med Jack Knetsch utformade han *diktatorspelet*, ett experimentellt verktyg som senare använts för att mäta rättvisetendenser i hundratals studier världen över.

Bristande självkontroll: Thaler har kastat nytt ljus över den urgamla observationen att det kan vara svårt att hålla sina nyårslöften. Tillsammans med Hersh Shefrin visade han hur man kan analysera självkontrollproblem inom ramen för en så kallad *planner-doer-modell*. En liknande ansats används numera inom modern psykologi och neurovetenskap för att beskriva spänningen mellan långsiktig planering och kortsiktigt handlande. Vi faller ofta för kortsiktiga frestelser och överger våra långsiktiga intentioner att spara mer för ålderdomen, eller att leva ett hälsosammare liv. I sin tillämpade forskning visade Thaler hur puffar eller *nudges*, ett begrepp Thaler själv har myntat – kan hjälpa människor till bättre självkontroll exempelvis i sitt pensionssparande.

Richard Thalers samlade bidrag har byggt en bro mellan ekonomiska och psykologiska analyser av beslutsfattande. Hans empiriska resultat och teoretiska insikter har varit avgörande för att skapa det nya och snabbväxande forskningsfältet *beteendekonomi*, som haft ett djupgående inflytande på många områden av ekonomisk forskning och politik.

Richard H. Thaler, född 1945 (72 år) i East Orange, NJ, USA. Fil.dr 1974, University of Rochester, NY, USA. Charles R. Walgreen Distinguished Service Professor of Behavioral Science and Economics vid The University of Chicago Booth School of Business, IL, USA.

www.chicagobooth.edu/faculty/directory/t/richard-h-thaler

Prissumma: 9 miljoner svenska kronor.

Mer information: www.kva.se och <http://nobelprize.org>

Presskontakt: Jessica Balksjö Nannini, pressansvarig, tel. 08-673 95 44, 070-673 96 50, jessica.balksjo@kva.se

Sakkunniga: Peter Gärdenfors, tel. 070-914 62 46, peter.gardenfors@luc.lu.se och Magnus Johannesson, tel. 070-054 10 77, magnus.johannesson@hhs.se, ledamöter av Kommittén för priset i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne

Kungl. Vetenskapsakademien, stiftad år 1739, är en oberoende organisation som har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället. Akademien tar särskilt ansvar för naturvetenskap och matematik, men strävar efter att öka utbytet mellan olika discipliner.